

อุดมการณ์ทางการเมือง : อุดมการณ์ทางการเมืองไทย

THE POLITICAL IDEOLOGY: THAI POLITICAL IDEOLOGY

พชรวัฒน์ เส้นทอง
Pacharawat Senthong

อาจารย์ ประจำสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Social Sciences for Development Faculty of Humanities and Social Sciences
Bansomdejchaopraya Rajabhat University
E-mail: tbecs52@yahoo.com

Received:	December 20, 2018
Revised:	February 28, 2019
Accepted:	February 28, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา 1) พัฒนาการของอุดมการณ์และอุดมการณ์ทางการเมือง 2) ประเภทอุดมการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ และ 3) อุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในสังคมไทย จากการศึกษาได้พบว่า ข้อ 1) อุดมการณ์ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดยนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสชื่อ Antoine Louis Claude Destutt, Comte de Tracy คำนี้ถูกนำมาใช้ช่วงปลายศตวรรษที่ 18 Tracy บัญญัติศัพท์นี้ขึ้นใช้ใน 4 ความหมาย คือ (1) เป็นชื่อศาสตร์เชิงประจักษ์ของความคิด (2) เป็นศัพท์ที่บ่งบอกถึงความเกี่ยวข้องกับรูปแบบที่ไม่ใช่ลัทธิสาธารณะเสรี (3) ไม่ได้นำไปสู่การแสดงความคิดเห็นที่แสดงถึงความมีสติปัญญาและไร้สภาพทางการเมืองปฏิบัติ และ (4) จำกัดใช้ในความหมายที่เป็นลัทธิทางการเมืองทั่ว ๆ ไป ข้อ 2) ได้พบว่าอุดมการณ์มี 2 ประเภทที่สำคัญคือ อุดมการณ์ฝ่ายซ้ายประกอบด้วยอุดมการณ์แบบเสรีนิยม และเสรีนิยมสุดโต่งหรือหัวรุนแรงที่เรียกว่าเรดิคัล (radical) และอุดมการณ์ฝ่ายขวาคืออนุรักษนิยมและขวาสุดโต่งหรือหัวรุนแรงที่เรียกว่าหัวขัดขวาง ความก้าวหน้า หรือปฏิกริยา (reactionaries) ที่ทราบกันในนามอุดมการณ์ฟาสซิสต์ และข้อ 3) ได้พบว่า อุดมการณ์ทางการเมืองไทย มีลักษณะอนุรักษนิยมมากกว่าเสรีนิยม บางครั้งมีแนวโน้มไปข้างอนุรักษนิยมประเภทหรือหัวรุนแรงในลักษณะเดียวกับฟาสซิสต์

คำสำคัญ

อุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์การเมืองไทย อุดมการณ์เสรีนิยม อนุรักษนิยม ฟาสซิสต์

ABSTRACT

The objectives of this article were to study; 1) the development of ideology and political ideology 2) the important categories of political ideology, and 3) the political ideology in Thai society. From the study, it was found that the Ideology was

created by Antoine Louis Claude Destutt, Comte de Tracy in the late of 18th century with four meaning ; firstly, to designate a new empirical science of ideas, secondly, to denote an affiliation to a form of secular liberal republicanism, thirdly, a pejorative connotation implying intellectual, and lastly, a limited sphere to denote political doctrine in general. It was also found that there were 2 important political ideologies; the far-left politics comprised of liberal and radical, and the far-right or the Fascism ideologies which were more conservative and reactive. The study also revealed that Thai politics was more conservative than liberal and sometimes it tend to be more conservative or reactive as Fascism.

Keywords

The Political Ideology, Thai Political Ideology, Liberal, Conservative, Fascism

บทนำ

ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในประเทศต่าง ๆ ทั้งที่ส่งผลในแง่บวกและแง่ลบต่อระบบสังคมและเศรษฐกิจ เช่นผู้คนพลัดพราก ไร้ที่อยู่อาศัย ผู้คนอดอยาก หิวโหย บาดเจ็บ ล้มตาย เช่นเหตุการณ์ทางการเมืองหรือสงครามกลางเมือง ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ทั้งตะวันออกกลาง ยุโรป เอเชีย หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นเหตุการณ์สงครามยึดเอื้อ ในประเทศซีเรีย เป็นต้น ปรากฏการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นผ่านตัวขับเคลื่อนที่เรียกว่าอุดมการณ์ (Ideology) ในอดีตยุคสงครามเย็น โลกถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ ก็ถูกแบ่งผ่านกรอบคิด อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นสำคัญ ในระดับทวีป ภูมิภาคและระดับประเทศ สังคมก็ถูกแบ่งเป็น 2 ชั้น อำนาจเป็นอย่างน้อย โดยแบ่งผ่านวาทกรรมที่เรียกว่าอุดมการณ์หรืออุดมการณ์ทางการเมือง

กล่าวได้ว่า คนทั้งโลกฆ่ากันตายเพราะอ้างอุดมการณ์ หรืออุดมการณ์ถูกอ้างขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรือผลทางเศรษฐกิจ การใช้ชื่ออ้างเรื่องอุดมการณ์ก็เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ตำแหน่ง (Sargent, 2009) การเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีความขัดแย้งและการต่อสู้ระหว่างกันและกัน ส่งผลให้ผู้คนล้มตาย เป็นจำนวนมาก ททรัพย์สิน เงินทอง ข้าวของต่าง ๆ เสียหายนับไม่ถ้วน ผู้คนอดอยาก พลัดพราก อพยพ จากเมืองหนึ่งไปสู่เมืองหนึ่ง หรือจากประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศอื่น ๆ เป็นต้น ความขัดแย้งหรือการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองทั้งหมด สามารถกล่าวได้ว่าผ่านค่านิยมเชิงนามธรรมที่เรียกว่าอุดมการณ์ทางการเมือง (Political ideology)

บทความนี้จะศึกษาและนำเสนอถึง 1) พัฒนาการของอุดมการณ์ และอุดมการณ์ทางการเมือง 2) อุดมการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ และ 3) วิเคราะห์อุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในสังคมไทยถึงปัจจุบัน

ความสำคัญของอุดมการณ์

คำว่าอุดมการณ์ (Ideology) เป็นคำที่มีความหมายกว้าง สามารถนำไปใช้ขยายกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากมาย เช่นอุดมการณ์ทางการศึกษา (Educational ideology) อุดมการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

(Environmental ideology) อุดมการณ์ทางการเมือง (Political ideology) เป็นต้น กล่าวได้ว่า คนในโลกนี้ทำกิจกรรมทุกอย่างเพื่อหรือมีอุดมการณ์รองรับเสมอ แม้ว่ากิจกรรมนั้น ๆ จะเป็นด้านลบหรือผลร้าย หรือด้านบวกคือผลดี เช่นฆ่ากันตายก็เพราะอ้างอุดมการณ์ อุดมการณ์ถูกอ้างขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรืออ้างอุดมการณ์เพื่อรับการสนับสนุนตำแหน่งของพวกเขา การเข้าใจโลกในปัจจุบันสาระสำคัญอยู่ที่การเข้าใจอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกัน หัวใจสำคัญของความขัดแย้งก็คืออุดมการณ์ (Sargent, 2009) ในอดีตอุดมการณ์ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ศึกษาศาสตร์บางสาขาวิชา ต่อมาถูกนำไปใช้สร้างความขัดแย้งในสังคม แม้ในปัจจุบันก็พบว่าอุดมการณ์ได้กลายเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้งในเกือบทุกสังคมทั้งในระดับสังคมโลกและสังคมไทย เช่นกรณีการต่อสู้ หรือการสู้รบในประเทศซีเรียหรือประเทศอื่นใดในโลกนี้ ล้วนมีการกระทำผ่านอุดมการณ์ทั้งสิ้น ข้อเสนอสนับสนุนที่ผู้เขียนกล่าวถึงจะนำเสนอภายในบทความนี้

อุดมการณ์เป็นสิ่งสะท้อนในสถาบันทางการเมืองและการปกครอง มักใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองอย่างมีสติและไม่มีสติ โดยผู้เล่นทางการเมือง (Sargent, 2009) ข้อนี้แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ถูกใช้เพื่อผลประโยชน์ของผู้เล่น ซึ่งนั่นคือนักการเมือง ซึ่งคำว่านักการเมืองมีความหมายครอบคลุมถึงบุคคลใดก็ตามที่กระทำหรือแสวงหาอำนาจทางการเมือง จะถูกรวมเข้าในคำว่านักการเมืองโดยพลตินัยเสมอ

เจตคติ /ทัศนคติ ที่มาและความหมาย

อุดมการณ์ (Ideology) ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากเจตคติหรือทัศนคติ (Attitudes) ซึ่งในภาษาไทยจะใช้ศัพท์ที่คล้ายกันหลายศัพท์ เช่น ทัศนะ ทัศนคติ หรือทรรศนะ ทรรศนะคติ ศัพท์เหล่านี้มีการแปลความและตีความแตกต่างกันไปในแต่ละสำนักคิด ผู้เขียนจะขอข้ามไม่ลงรายละเอียดของศัพท์นี้ แต่ในบทความนี้หากกล่าวถึงทัศนคติจะหมายถึงความถึงในภาษาอังกฤษว่า Attitudes เท่านั้น

ความหมายของทัศนคติ เป็นคำกว้าง ๆ เช่น 1) แนวโน้มของบุคคลที่จะเข้าใจ (Cognitive) รู้สึก (Fell of affective) และพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคล 2) การโน้มเอียงที่จะสนองต่อสิ่งกระตุ้นด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง 3) ความพึงพอใจสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยทั่วไปใช้เวลานานและยากต่อการเปลี่ยนแปลง (Sereera, Luksitanon and Hiranyakiti, 1995) โดยทั่วไปถูกนำไปใช้กับหลาย ๆ เรื่อง เช่นทางการเมืองเรียกว่าทัศนคติทางการเมือง (Political attitudes) ทัศนคติทางสังคม (Social attitudes) ทัศนคติทางการศึกษา (Educational attitudes) เป็นต้น

ทัศนคติเป็นแนวคิดระดับพื้นฐานที่ทุกคนสามารถมีความคิดเห็นได้ ที่กล่าวเช่นนี้ไม่ใช่ว่าทัศนคติจะไม่สำคัญ เพราะพฤติกรรมทุกอย่างที่ส่งผลกระทบต่อผู้กระทำและสังคม ล้วนแต่เกิดจากทัศนคติทั้งสิ้น เพราะทัศนคติเป็นรากฐาน บ่อเกิดของอุดมการณ์ที่จะสร้างผลกระทบอย่างใหญ่หลวงในอนาคต เช่น การก่อการร้าย ลัทธิชาตินิยม ลัทธิเหยียดสีผิว ความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความคิดจ้องแต่จะเอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น ก็ล้วนแต่เกิดจากทัศนคติส่วนบุคคลและถูกขยายไปสู่บุคคลอื่น ๆ และในที่สุดมีการรวมตัวกันของบุคคลที่มีทัศนคติตรงกัน มีการถ่ายทอด สืบทอด ทัศนคติดังกล่าวจนทำให้เกิดการรวมกันของคนจำนวนมาก และกลายเป็นเครือข่าย โยงใย กันทั้งในระดับประเทศและขยายไปทั่วโลก ดังเช่นกลุ่มต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ทั่วโลก หรือในอดีต จนปัจจุบัน แต่

ทุกวันนี้อาจเรียกว่าทัศนคติแบบสังคมนิยม แบบคอมมิวนิสต์ แบบประชาธิปไตย แบบเผด็จการ แบบต่อต้านเผด็จการ แบบฟาสซิสต์ หรือฟาสซิสต์ใหม่ แบบมาร์กซิสต์ และหรือมาร์กซิสต์ใหม่ เป็นต้น ทั้งหมดล้วนเกิดจากทัศนคติของบางคนหรือบางกลุ่ม นั่นเอง

ที่มาและความหมายอุดมการณ์

คำว่าอุดมการณ์ (ideology) เป็นคำที่มาจากภาษากรีก คือ eidos และ logos ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดยนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ชื่อ Antoine Louis Claude Destutt, Comte de Tracy (1754 - 1836) ในปี 1790 คำนี้ถูกนำมาใช้ช่วงปลายศตวรรษที่ 18 แต่ช่วง ศตวรรษที่ 19 (Sargent, 2009) ศัพท์นี้ถูกนำมาใช้ในงานของมาร์ก ในช่วงปี 1840 แล้วหายเงียบไป และถูกนำมาใช้อีกในช่วงศตวรรษที่ 20 ในกระบวนการทางอุดมการณ์ Tracy บัญญัติศัพท์นี้ขึ้นใช้ใน 4 ความหมาย คือ 1) เป็นชื่อศาสตร์เชิงประจักษ์ของความคิด 2) เป็นศัพท์ที่บ่งบอกถึงความเกี่ยวข้องกับรูปแบบที่ไม่ใช้ลัทธิสาธารณะเสรี 3) ไม่ได้นำไปสู่การแสดงความเหยียดหยามที่แสดงถึงความมีสติปัญญาและไร้สภาพทางการปฏิบัติ และ 4) จำกัดใช้ในความหมายที่เป็นลัทธิทางการเมือง ในเรื่องทั่ว ๆ ไป (Vincent, 1995) และกล่าวได้ว่า คำว่าอุดมการณ์ (ideology) เป็นศาสตร์แห่งความคิด มีความหมายถึงความสำคัญของการอ้างถึงความจริงที่ว่า อุดมการณ์เกิดขึ้นหลังจากโครงสร้างของรัฐใหม่ อุดมการณ์เป็นทัศนคติที่เป็นทางเลือกเพื่อจัดตั้งคุณค่าตามจารีตประเพณี เช่นเดียวกับเรื่องศาสนา ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานทางความคิดที่มีเหตุผล ค่อนไปทางความคิดเชิงจิตวิญญาณของความดีและความชั่ว (O'neil, 2010)

มาร์กซิสต์ชาวอิตาลีเลียนคนสำคัญเช่น อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci ค.ศ.1891-1937) มีความเห็นว่า อุดมการณ์ (Ideology) เป็นเรื่องของความพยายามครองอำนาจระหว่างผู้ปกครองกระทำต่อผู้ถูกปกครอง ซึ่งอุดมการณ์ในทรรศนะของกรัมสกี มีความเกี่ยวข้องกับคำว่า Hegemony อันหมายถึงการครองอำนาจนำ หรือการนำ (leading) และการมีอำนาจเหนือผู้อื่น (prominent power) (Kaewthep, 2014) โดยการครอบครองความเป็นเจ้า สามารถอธิบายได้ใน 2 มิติ คือ 1) การครอบครองความเป็นเจ้าในทางการเมือง (Political Hegemony) หมายถึงการสถาปนาระบอบ (Regime) ระเบียบหนึ่งให้เป็นระบอบหลักของสังคม อาจเป็นระบอบประชาธิปไตย เผด็จการหรือสังคมนิยม เป็นต้น 2) การครอบครองความเป็นเจ้าทางวัฒนธรรม (Cultural Hegemony) หมายถึงการสถาปนาระบบความคิดและวัฒนธรรมหนึ่งให้กลายเป็นระบบความคิดหลักของสังคม เช่น ความคิดเรื่องความดี ความงาม ความพอเพียง หรือยึดหลักคำสอนในบางศาสนา มาใช้กำหนดเป็นแนวคิดหลักของหรือสำหรับสังคม เป็นต้น

ส่วนทรรศนะของหลุย อัลธุสเซอร์ (Louis Althusser ค.ศ. 1918-1990) ชี้ว่า อุดมการณ์มีลักษณะเป็นพลวัตมีส่วนผสมทั้งที่เป็นส่วนจริงและจินตนาการ อุดมการณ์ดังกล่าวถูกผลิตผ่านสื่อมวลชน วิทยุโทรทัศน์ เท่านั้น (Kaewthep & Hinviman, 2010) อุดมการณ์เป็นสิ่งที่ไม่เคยมีในประวัติศาสตร์ เป็นภาพแสดงตัวแทน (Representation) ของความสัมพันธ์ในระดับจินตนาการระหว่างปัจเจกบุคคลกับการดำรงอยู่ที่เป็นจริงของเขา อุดมการณ์โดยทั่วไปหรืออุดมการณ์เฉพาะ (ศาสนา จริยธรรม กฎหมายหรือการเมือง) ล้วนแต่แสดงลักษณะจุดยืนทางชนชั้น (Class position) ทั้งสิ้น (Kaewthep, 2014)

อุดมการณ์เป็นมโนทัศน์ (Concept) ที่จับต้องได้มากที่สุดของศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ เป็นระบบความเชื่อที่ยึดโยงกับหลายสถาบัน และกระบวนการทางสังคมที่ยอมรับข้อเท็จจริงหรือความจริงโดยกลุ่มบุคคล อุดมการณ์เตรียมพร้อมผู้เชื่อในภาพแห่งจินตนาการของโลกทั้ง 2 ที่เป็นอยู่จะเป็นและในสิ่งที่กำลังทำ (Sargent, 2009)

ยุคต่อมา ความหมายของอุดมการณ์ถูกโจมตีและมีคนมองกลุ่มคนเหล่านี้เป็น นักอุดมการณ์ (Ideologues) ที่ถูกมองในแง่ลบว่าคนเหล่านี้ (นักอุดมการณ์) ต้องการปฏิรูปสังคมด้วยการใช้สมองและปากกาเท่านั้น คนกลุ่มนั้นถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกพูดเพื่อเจ้า ไร้สาระ ไม่ทำงานอะไรอื่น นอกจากทำการวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจทางการเมือง นักอุดมการณ์ในทรศนะของนโปเลียนจึงเป็นเพียงพวกที่สติปัญญาเป็นหมัน ล้มเหลวในการปฏิบัติงาน และถือว่าเป็นพวกที่มีแนวความคิดที่เป็นภัยต่อบ้านเมือง

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx, 1818-1883) ความหมายของอุดมการณ์ถูกทำให้เป็นภาพลบมากกว่าสมัยนโปเลียน โดยมาร์กซ์ และเอนเงิลส์ (Friedrich Engels, 1770-1831) (Wantana, 2001) กล่าวไว้ในหนังสือ The German Ideology โจมตีนักอุดมการณ์ว่าเป็นพวกที่ดีแต่อธิบายโลกออกมาในภาพต่าง ๆ แต่ไม่มีปัญญาความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปฏิวัติโลกให้น่าอยู่ขึ้น และกล่าวว่า ปัญญาชนเสรีนิยมระบุมพี (Bourgeois liberal intellectuals) ก็คือนักอุดมการณ์ประเภทหนึ่งที่ดีแต่คิดและพูดโดยไม่มีความสามารถในทางปฏิบัติ

มาร์กซ์และเอนเงิล (Marx and Engels) (Sargent, 2009) เห็นว่าอุดมการณ์ถูกสร้างให้ประชาชนเผชิญหน้ากับพื้นที่ของพวกเขาในสังคม อุดมการณ์เป็นมายาทางการเมืองที่ผลิตขึ้นโดยประสบการณ์ทางสังคมของชนชั้นให้กลุ่มทางสังคมได้กำหนดถึงบทบาททางเศรษฐกิจ เช่น เจ้าของหรือคนงาน มาร์กซ์ และเอนเงิล เรียกอุดมการณ์ว่าจิตวิญญาณที่ล้มเหลวหรือ สำนึกจอมปลอม (False consciousness)

อุดมการณ์เป็นเครื่องมือที่ชนชั้นผู้ปกครองใช้มอมเมาให้ชนชั้นผู้ถูกปกครองไม่เห็นธาตุแท้ของการที่ตนถูกกดขี่ขูดรีดโดยชนชั้นที่ได้เปรียบ ในทรศนะของมาร์กซ์ ศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ (Science) กับอุดมการณ์ (Ideology) แยกจากกันอย่างชัดเจน ศาสตร์คือการเปิดเผยหรือกรุยทางไปสู่สัจจะ (Truth) ส่วนอุดมการณ์คือการสร้างความสำนึกที่ผิดพลาด (Falsehood) มีขึ้นเพื่อกลบเกลื่อนหรือบิดเบือนสัจจะ อุดมการณ์ตามทรศนะของมาร์กซ์ เป็นที่แพร่หลายที่สุดในศตวรรษที่ 20

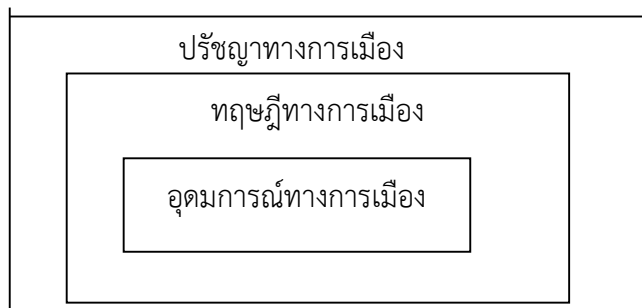
จะเห็นได้ว่า ความหมายของอุดมการณ์ดั้งเดิม หมายถึงเพียงศาสตร์แห่งความคิด โดยผู้บัญญัติศัพท์นี้ขึ้นมาประสงค์ให้เป็นความรู้หรือศาสตร์ที่เกี่ยวกับความคิดของมนุษย์ ซึ่งพิสูจน์ได้ในเชิงประจักษ์

อุดมการณ์และนักอุดมการณ์ ดั้งเดิม ถูกโจมตีและถูกมองในภาพลบว่าเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้กับผู้ปกครอง มาร์กซ์ และเอนเงิลส์ ถือว่าอุดมการณ์เป็นเพียงมายาที่ถูกสร้างขึ้น หลอกอีกชนชั้นผู้อยู่ใต้ปกครองให้ยอมศิโรราบต่อการปกครองของชนชั้นผู้ปกครอง เท่านั้น

ปรัชญาการเมือง ทฤษฎีการเมือง และอุดมการณ์การเมือง (Political Philosophy Political Theory and Political Ideology)

ปรัชญา ทฤษฎี และอุดมการณ์ทางการเมือง ทั้ง 3 ข้างต้นเป็นสาเหตุและผลของกันและกัน วิชาการเมือง (Politics) หรือรัฐศาสตร์ (Political Science) ทฤษฎีการเมืองที่เราศึกษากันอยู่ทุกวันนี้ ก็อาศัยศึกษาบนฐานปรัชญาสำนักต่าง ๆ อาทิ กลุ่มสโตอิก เป็นต้น หรือแนวคิดของนักปรัชญาเรื่องนาม เช่น โสเครติส เพลโต และอริสโตเติล เป็นต้น แนวคิดของนักปรัชญา (ผู้รักความรู้) เมื่อมีการนำมาศึกษาวิเคราะห์ วิจัย มีหลักการและเหตุผลเชิงประจักษ์ ก็กลายเป็นทฤษฎี จากทฤษฎีก็พัฒนาเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง ที่นักการเมืองตลอดจนผู้สนใจทั่วไปใช้เป็นแนวคิดและทัศนคติทางการเมือง

กล่าวได้ว่า ปรัชญาการเมืองเป็นรากฐานของทฤษฎีการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองก็มีทฤษฎีการเมืองเป็นรากฐานที่เป็นสิ่งประกาศว่า ประชาชนและรัฐบาลควรมีพฤติกรรมแล้วและจะกระทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ตาม เพราะทุกอุดมการณ์ทางการเมือง ได้กลายเป็นความเชื่อที่ค่อนข้างเป็นหลักการเชิงประจักษ์หรือเชิงปทัสฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม (Sargent, 2009) ปรัชญาการเมือง ทฤษฎีการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กัน ดังภาพ

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการเมือง ทฤษฎีการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมือง (ปรับจาก Sargent, 2009)

ขบวนการและอุดมการณ์ทางสังคม (Social Movements and Ideology)

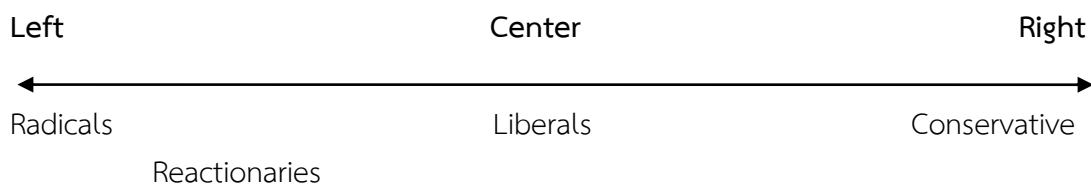
อุดมการณ์ทั้งหมดเริ่มต้นพัฒนามาจากการเป็นสมาคม พร้อมกับการเติบโตและบ่มเพาะของขบวนการทางสังคม เช่นกรณีประชาธิปไตยใหม่ (Modern democracy) ในศตวรรษที่ 17 ลัทธิมาร์กซิสม์ และอนาชีสต์ ในศตวรรษที่ 19 ลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) สังคมชาตินิยม (National Socialism) สตรีสิทธินิยม (Feminism) เสรีนิยม (Liberation) เทววิทยา (Theology) และลัทธิสิ่งแวดล้อม (Environmentalism) ในศตวรรษที่ 20 แต่อุดมการณ์แบบมุสลิม พบในช่วงศตวรรษที่ 19 และ 20 (Sargent, 2009) เมื่อก้าวถึงนักการเมืองหรืออุดมการณ์ทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองมักจะใช้การรับรู้อุดมการณ์ที่โดดเด่น สำหรับประเทศของพวกเขาเพื่อยืนยันการกระทำของพวกเขา นักการเมืองมักใช้อำนาจเชิงอุดมการณ์เมื่อออกจากอำนาจมากกว่าการใช้อุดมการณ์เมื่ออยู่ในอำนาจ อุดมการณ์กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ทางการเมืองในครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา (Sargent, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของมาร์กซ์ และเอนเกลส์ (Wantana, 2001) ที่เห็นว่าอุดมการณ์ทางการเมือง

เป็นมายา และเป็นเครื่องมือที่ชนชั้นปกครองและผู้มีอำนาจทางการเมืองนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองของตน

การแบ่งประเภทและระดับอุดมการณ์ทางการเมือง

หากกล่าวถึงอุดมการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรืออุดมการณ์ทางการเมือง (Political ideology) จะหมายถึงอุดมการณ์ที่มีขอบข่าย 2 เรื่องหลัก คือเสรีภาพ (Freedom) และความเท่าเทียม (Equality) (O'neil, 2010) ความสำคัญของอุดมการณ์ทางการเมืองอยู่ที่เสรีภาพและเสมอภาคหรือความเท่าเทียม ทั้ง 2 เรื่องนี้จะเน้นระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองที่ควรจะได้รับเสรีภาพและความเท่าเทียม เพราะต่างฝ่ายต่างอ้าง 2 เรื่องนี้เสมอ

การจัดอุดมการณ์ทางการเมืองตามประเภทที่มุ่งหมาย 2 ข้าง อาจแบ่งเป็นฝ่ายขวาและซ้ายของตัวบุคคล และที่ต่อสู้ขัดเคี่ยว แย่งชิงจนถึงชนชั้นมากที่สุดในที่สุดก็คือ อุดมการณ์ที่จัดว่าเป็นฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย ในแต่ละฝ่ายก็ยังสามารถจัดแบ่งแยกย่อยได้อีก เช่น อุดมการณ์ฝ่ายซ้าย คือซ้ายสุดโต่งสุด (Extreme left) ประกอบไปด้วย อุดมการณ์ประเภท เรดิคัล (Radical) ลิเบอรัล (Liberal) ส่วนอุดมการณ์ฝ่ายขวามือ ประกอบไปด้วยอุดมการณ์อนุรักษนิยม (Conservative) และอุดมการณ์ที่เป็นขวาสุดหรือขวาสุดโต่ง สุด (Extreme right) ประเภท คัดค้านความก้าวหน้าหรือปฏิกริยา (Reactionaries) (O'neil, 2010) สามารถทำเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ประเภทการจัดอุดมการณ์ทางการเมือง (O'neil, 2010)

ในแต่ละอุดมการณ์ ก็มีอุดมการณ์แยกย่อยไปอีกมากมาย อาจกล่าวได้ว่า อุดมการณ์ซ้ายสุดซึ่งผู้เขียนจะได้นำเสนอไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบได้ว่า สังคมไทยหรือการเมืองไทยอิงแอบอยู่กับอุดมการณ์กลุ่มใด หรืออุดมการณ์แบบใดมีอิทธิพลครอบงำสังคมหรือการเมืองไทยมากที่สุด

กลุ่มอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย (Left Ideology)

อุดมการณ์ที่จัดว่าเป็นฝ่ายซ้ายมีหลายกลุ่ม เช่น เรดิคัล (Radical) และเสรีนิยมหรือลิเบอรัล (Liberalism) แต่บางทีคนจะจัดให้ลิเบอรัลและอนุรักษนิยม (Conservative) เป็นอุดมการณ์สายกลาง อุดมการณ์แบบคอมมิวนิสต์ อร์ฐุนิยม (Anarchists) จัดเป็นฝ่ายซ้าย ในบทความนี้จะกล่าวถึงเพียงอุดมการณ์ประเภทเรดิคัล (Radical) และเสรีนิยม (Liberal) ดังนี้

1. อุดมการณ์แบบเรดิคัล (Radical) จัดเป็นอุดมการณ์ซ้ายสุดเพราะเป็นพวกหัวรุนแรงที่เชื่อว่าระบบการเมืองปัจจุบันจะต้องเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิวัติ และกระทำอย่างเร่งด่วน เพราะสภาพที่เป็นอยู่ไม่สามารถทำให้สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองดีขึ้นได้ ความเท่าเทียมกัน และเสรีภาพในสังคม ถูกจำกัด และถูกรวบอยู่ในมือของบุคคลเพียงกลุ่มเดียว หากจะให้ระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวิวัฒนาการไปตามธรรมชาติ ก็จะทำให้ชนชั้นและชนชั้นการณ จำเป็นต้องทำการเปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็ว โดยการปฏิวัติเพื่อเข้าไปมีอำนาจปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองใหม่ทั้งหมด อุดมการณ์กลุ่มนี้จึงจัดว่าเป็นพวกหัวรุนแรงที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง อย่างรวดเร็วตามความต้องการของพวกตน พวกอุดมการณ์เรดิคัล บางกลุ่มจึงสามารถทำลายล้างผู้ที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลงของพวกเขาได้เช่นกัน แต่ก็มีเรดิคัลบางกลุ่มที่ยอมให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างสันติ (O'neil, 2010) อุดมการณ์เรดิคัล จึงมีบางส่วนคล้ายคลึงกับพวกคัดค้านความก้าวหน้า หรือพวกปฏิกริยา (reactionaries) ที่จะกล่าวถึงรายละเอียดข้างหน้า

2. อุดมการณ์เสรีนิยม (Liberalism) จัดได้เป็นเสรีนิยมเก่า (Classic liberals) และเสรีนิยมใหม่ (Modern liberals) คำว่าเสรีนิยม มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Liber หมายถึงอิสระ (Free) แนวความคิดอุดมการณ์เสรีนิยม ได้พบครั้งแรกตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ปรากฏในงานเขียนของ John Locke และในงานเขียนของ Adam Smith ในศตวรรษที่ 18 ที่รู้จักกันว่าเป็นเสรีนิยมคลาสสิก และในศตวรรษที่ 19 เป็นยุคของนักคิดนาม Green และ Jane Addams ที่รู้จักกันว่าเป็นนักเสรีนิยมใหม่ (Modern liberals) (Grigsby, 2012) เสรีนิยมเป็นอุดมการณ์ที่ให้ความสำคัญกับเสรีภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ ของปัจเจกบุคคล เสรีภาพระดับสูงสุดคือ ทุกคนต้องมีเสรีภาพทางการเมือง การแสดงความคิดเห็น โดยรัฐจะต้องไม่เข้ามาลิดรอนสิทธิขั้นพื้นฐาน เสรีภาพที่ต่ำสุด คือ เสรีภาพที่รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงกิจการ กิจกรรมของประชาชนได้บ้าง (O'neil, 2010) เสรีภาพที่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงก้าวก่ายกิจกรรมของประชาชนก็จัดว่าเป็นเสรีภาพในระดับต่ำสุด ซึ่งฝ่ายรัฐบาลอาจนำมาอ้างได้ว่าได้เปิดเสรีให้กับประชาชนผู้ถูกปกครองแล้ว แต่นั่นมันเป็นเพียงเสรีภาพขั้นต่ำสุด และไม่ควรรับว่าเป็นเสรีภาพด้วยซ้ำไป เพราะเสรีภาพที่แท้จริงในทัศนะของลิเบอรัล ต้องเป็นเสรีภาพของปัจเจกบุคคล ทั้งด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจที่อนุญาตให้ทุกคนมีเสรีภาพในการพูด แสดงความคิดเห็น มีความชอบธรรมในการแสดงออกทางการเมืองทุกอย่างทุกด้าน (O'neil, 2010) หากกระตุบรายละเอียดปลีกย่อยของเสรีภาพยุคคลาสสิก (Classical liberalism) และโมเดิร์น (Modern liberalism) จะพบว่ามีความแตกต่างกันบางประเด็นเช่น

2.1 อุดมการณ์เสรีนิยมคลาสสิก (Classical liberalism) มีหลักการที่สำคัญ คือ

- 1) ปัจเจกบุคคลมีความสำคัญกว่ารัฐ (state) และการเป็นพลเมืองของรัฐจะถูกอนุญาตให้กระทำได้นั้น
- 2) ปัจเจกบุคคลมีเหตุผลและความสามารถที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง สิ่งนี้ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถมีอิสระและควบคุมตนเองได้
- 3) ความก้าวหน้าที่เป็นไปได้ในกิจกรรมทางการเมืองควรเปลี่ยนแปลงไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความหวาดกลัว
- 4) อำนาจรัฐควรมีข้อจำกัด หรือรัฐควรมีข้อจำกัดในการใช้อำนาจ
- 5) ความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

6) เสรีภาพทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญกว่าความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ

2.2 อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ (Modern liberalism) มีหลักการสำคัญคือ

1) รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงวิถีชีวิตของปัจเจกบุคคลและสังคมได้ในบางครั้ง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงในการป้องกันปัจเจกบุคคลบางคนปฏิเสธเสรีภาพของบุคคลอื่น

2) เสรีภาพจะต้องเข้าใจในกระบวนการมองโลกในแง่ดี เช่นกับพวกเสรีภาพหาแนวทางพัฒนาศักยภาพมนุษย์และประโยชน์นี้มีความหมายในทางสังคม

3) ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจต้องถูกขจัดออกไป ดังเงื่อนไขเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้มีรายได้น้อยที่บ่อนเซาะเสรีภาพที่เปลี่ยนแปลงไป (Grigsby, 2012)

เฉพาะข้อที่ 3 นี้ อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ให้ความสำคัญด้านความเสมอภาค (Equality) มากกว่าเสรีภาพ (Freedom)

Green (1836-1882) (Grigsby, 2012) นักปรัชญาชาวอังกฤษเป็นผู้สนับสนุนเสรีนิยมใหม่ (Modern liberalism) โดยปรับทัศนะใหม่ สำหรับทฤษฎีลิเบอรัล พวกเขาสนับสนุนให้รัฐบาลแทรกแซงและให้เสรีภาพอย่างกว้างขวาง Interventionist government คือ การที่รัฐบาลถือว่า บทบาทในการควบคุมเศรษฐกิจและการแทรกแซงทางสังคม Expansive liberty คือ วัตถุประสงค์โดยรัฐบาลจำกัดในบางเรื่อง

อุดมการณ์ซ้ายสุด (Far-left Ideology)

ในส่วนของอุดมการณ์ซ้ายและซ้ายสุดนี้ มี 2 กลุ่มอุดมการณ์ คือ คอมมิวนิสต์ (Communism) และอนาธิปไตย หรืออรรณานิยม (Anarchism) เช่นอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ ทั้ง 2 อุดมการณ์จัดอยู่ในจำพวก เรดิคัล (Radical) มีหลักการสำคัญ คือ การกำจัดเสรีภาพส่วนบุคคลและทำให้รัฐเข้มแข็งในระยะยาวเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม ทรัพย์สิน (Property) ทั้งหมดในรัฐ (State) รัฐบาลเป็นเจ้าของและผูกขาดอำนาจการตลาด รัฐ (State) ควบคุมการผลิตและการตัดสินใจในการผลิต ทางเศรษฐกิจทุกอย่าง

หลักการของอุดมการณ์แบบอนาธิปไตยหรืออรรณานิยม ให้ความสำคัญกับการขจัดอำนาจรัฐ (State) และทรัพย์สินเอกชน เพื่อเป็นหนทางไปสู่การบรรลุเสรีภาพและเสมอภาคแก่ทุกคน อนาธิปไตยเชื่อว่าเสรีภาพส่วนบุคคลและความเสมอภาคทางสังคมในระดับสูง มีความเป็นไปได้ (O'neil, 2010) จะเห็นได้ว่า อุดมการณ์คอมมิวนิสต์และอนาธิปไตยมีลักษณะตรงกันข้ามกัน คอมมิวนิสต์ต้องการให้รัฐเข้มแข็ง แต่ประชาชนไร้เสรีภาพ เป้าหมายเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม ทรัพย์สินของเอกชนถูกรวมเข้ามาเป็นสมบัติหรือทรัพย์สินของรัฐ และรัฐบาล ควบคุมการผลิตทุกอย่าง แต่อนาธิปไตยจำกัดอำนาจรัฐและทรัพย์สินเอกชน แต่ให้เสรีภาพและเสมอภาคกับทุกคน ซึ่งหากพิเคราะห์ให้ดี ดูเสมือนว่า อนาธิปไตยไร้กฎระเบียบ เพราะอนาธิปไตยเชื่อว่าอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลในทุกรูปแบบไม่มีความจำเป็นและไม่พึงปรารถนา มุ่งผลักดันให้สังคมเกิดความร่วมมือกันโดยสมัครใจและการรวมตัวกันของปัจเจกชนและกลุ่มคนอย่างเป็นอิสระ

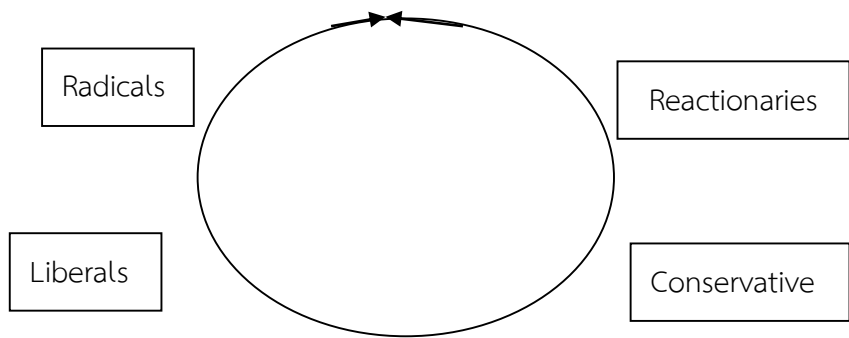
เสรีนิยม (Liberalism) ได้แก่สังคมนิยมประชาธิปไตย (Social democracy) สนับสนุนสิทธิส่วนบุคคล (เอกชน) และการตลาดแต่เชื่อว่ารัฐมีบทบาทที่เข้มแข็งเพื่อใช้การควบคุมเศรษฐกิจ และเงื่อนไขประโยชน์เพื่อสาธารณะ แสวงหาความสมดุลทางเสรีภาพและเสมอภาค (O'neil, 2010)

กลุ่มอุดมการณ์ขวาและขวาสุด (Right or Far-right Ideology)

บางทัศนะจัดอุดมการณ์ขวาเป็นแบบอำนาจนิยม (Authoritarians) ซึ่งประกอบด้วย ฟาสซิสต์ และพวกหัวรุนแรงทั่วไป (Radical right) ในบทความนี้ผู้เขียนจัดตามทัศนะของ O'neil (2010) จัดอุดมการณ์ฝ่ายขวาไว้ 2 สาย คือ สายอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม (Conservative) และ อุดมการณ์แบบรีแอคชั่นหรือปฏิกริยา (Reactionaries) หรือพวกขัดความหรือคัดค้านความก้าวหน้า เมื่อกล่าวถึง อุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม กลุ่มนี้มีความเห็นตรงกันข้ามกับอุดมการณ์ลิเบอรัล ทั้ง 2 กลุ่ม อนุรักษนิยมไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เพราะเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ทำให้ระบบเดิมที่มีอยู่ เป็นอยู่อย่างดีแล้วเสียหาย การเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดปัญหามากมายเข้ามาแทน การแก้ไข เป็นต้น ส่วนอุดมการณ์ขวาสุดหรือขวาสุดโต่ง สุดกู่ (Extreme right or far-right) เช่น พวกรีแอคชั่น (Reactionaries) หรือพวกคัดค้านความก้าวหน้า มีหลักการบางอย่างคล้ายอุดมการณ์ อนุรักษนิยม แต่มีบางหลักการตรงกันข้าม ไม่เหมือนพวกอนุรักษนิยมและเหมือนพวกเรดิคัล (Radical) เพราะพวกปฏิกริยาหรือรีแอคชั่น (Reactionaries) หาวีธีการรักษาสถาบันทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ สนับสนุนให้คงหรือรักษาคุณค่าเดิม การคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิมพวกเขาเชื่อว่าเป็น ผู้สนับสนุนระเบียบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอย่างที่สุด อุดมการณ์ของกลุ่มนี้ไม่คิดจะกลับไปหายุคที่ กำหนดในประวัติศาสตร์ กลุ่มนี้มีบางส่วนที่คล้ายพวกเรดิคัล (Radical) ตรงที่ชอบใช้ความรุนแรง เพื่อให้พวกเขาสามารถคงอยู่ในรูปแบบเดิมหรือจารีตประเพณีเดิม ๆ ได้

แม้ว่าพวกเรดิคัลและพวกรีแอคชั่นจะอยู่คนละส่วนสุดปลาย แต่หากขีดเส้นทำให้เป็นวงกลม ก็จะมีวงกลมใกล้เคียงและเหมือนกันในเรื่องทั่ว ๆ ไป ทั้ง 2 อุดมการณ์ (ซ้ายสุดและขวาสุด) เชื่อในการเปลี่ยนแปลงที่เป็นละครหรือการแสดง (Dramatic) ความคิดทางตรงแตกต่างกัน ทั้งสองอุดมการณ์ นิยมความรุนแรงเพื่อบรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงแม้ว่าเป้าหมายจะค่อนข้างแตกต่างกัน เจตนารมณ์ของ สองกลุ่มค่อนข้างเหมือนกัน ในบางครั้งพวกเสรีนิยมก็กลายเป็นพวกอนุรักษนิยม ทั้ง 2 มักจะเป็น มารยาของกันและกัน เช่นพวกหัวขัดขวางความก้าวหน้าในระบอบฟาสซิสต์ หลายคนในยุโรปก็ กลายเป็นพวกสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์หัวรุนแรง หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (O'neil, 2010)

อุดมการณ์ทั้งซ้ายสุด และขวาสุด แม้จะอยู่ปลายสุดโต่งของแต่ละข้าง แต่หากทำเป็นรูป วงกลม จะพบว่ามีความใกล้เคียงกัน ดังภาพ

ภาพที่ 3 อุดมการณ์ทั้งซ้ายสุด และขวาสุด (O'neil, 2010)

อุดมการณ์ในกลุ่ม Reactionaries

O'neil (2010) จัดอุดมการณ์ขวาสุดเป็นพวกปฏิกริยา (Reactionaries) หรือพวกคัดค้านความก้าวหน้า ได้แก่ระบอบฟาสซิสต์ (Fascism Regime) เป็นปฏิปักษ์กับแนวคิดหรืออุดมการณ์เสรีภาพส่วนบุคคลและปฏิเสธแนวความคิดเรื่องความเท่าเทียม (Equality) ระบอบฟาสซิสต์ตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่าประชาชนและกลุ่มสามารถแยกเป็นระดับด้วยคุณภาพและความเหนือกว่า กลุ่มและบุคคลที่มีลักษณะพิเศษเป็นผู้มีคุณสมบัติเหนือกว่าบุคคลอื่น หลักการจึงเป็นระบบการปกครองโดยลำดับชั้น ระหว่างพวกเขาเอง ขณะที่พวกลิเบอร์ลั ประชาธิปไตยสังคมนิยม (Social Democracy) และคอมมิวนิสต์เห็นศักยภาพในทุกคนที่มาแต่กำเนิด แต่ระบอบฟาสซิสต์ไม่คิดเช่นนั้น คำอุปมา อุปไมยของลัทธิหรือระบอบฟาสซิสต์ ถือประหนึ่งว่าสังคมนิยมเป็นเพียงองค์ประกอบ ส่วนร่างกายเป็นลักษณะโดดเด่นและรัฐเป็นเช่นกับอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อชีวิตที่แสดงถึงความปรารถนาของชาติ รัฐเป็นอิสระและมีพลัง จะต้องอยู่ในฐานะสูงส่งและประชาธิปไตยไม่มีความจำเป็นที่จะนิยามถึง และเป็นสิ่งที่น่าขยะแขยง เช่นกับเสรีภาพและเสมอภาคก็เป็นสิ่งที่น่าปฏิเสธระบอบฟาสซิสต์ไม่อยู่ในโลกปัจจุบัน ถึงกระนั้นลัทธิหรือระบอบฟาสซิสต์ ก็รู้จักกันดีจากระบบพรรคนาซี (Nazi) (O'neil, 2010)

ผู้เขียนได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่ม Reactionaries ไว้บ้างแล้ว อุดมการณ์ของกลุ่มนี้มีที่มา 2 สาย คือ แต่อาจเรียกว่าเป็นระบอบฟาสซิสต์ (Fascism regime) เหมือนกัน ที่มา 2 สาย คือ 1) สายของเบนิโต มุสโสลินี (Benito Mussolini) (ค.ศ. 1883 - 1945) ชาวอิตาลี และ 2) สายของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) (ค.ศ.1922 - 1943) ชาวเยอรมนี (Grigsby, 2012) ระบอบฟาสซิสต์เป็นอุดมการณ์ขวาสุดโต่ง (Extreme Right)

ฟาสซิสต์เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองของศตวรรษที่ 20 เป็นขบวนการชาตินิยมหัวรุนแรง (Radical) ของ Fasci Italiani di Combattimento ถูกจัดตั้งโดย เบนิโต มุสโสลินี และคณะในปี 1919 Fascio ในภาษาอิตาลี หมายถึง มัดหรือห่อ (Bundle) หรือสหภาพ (Union) ที่หมายถึงกลุ่มการเมืองใหม่มีลักษณะหัวรุนแรง 2 ปีต่อมา มีการตั้งพรรคการเมืองชื่อ the Partito Nazionale Fascista หรือพรรคฟาสซิสต์ (Mary, 2002)

ฟาสซิสต์มีลักษณะสำคัญคือการให้เสรีภาพและความเท่าเทียมกันของบุคคลอยู่ในระดับต่ำในการจัดระเบียบเพื่อผลประโยชน์แห่งรัฐ (state) ให้มีอำนาจสมบูรณ์ (O'neil, 2010) โดยการ

1) สนับสนุนให้เป็นรัฐเผด็จการเบ็ดเสร็จ (Totalitarian) ที่ควบคุมบางส่วนและทุกส่วนของชีวิต โดยถือว่ามีความสัมพันธ์กับการเมือง เป็นเสมือนกำหนดขึ้นโดยข้าราชการ (รัฐข้าราชการ) (State officials)

2) ยืนยันว่ารัฐมีความสำคัญกว่าปัจเจกบุคคล

3) ปฏิเสธแนวคิดที่ว่าสถาบันพลเรือน (Civil institutions) จะมีบทบาทมากในการจำกัดอำนาจรัฐและวิพากษ์กฎหมายของรัฐได้

4) ยืนยันว่าปัจเจกบุคคลต้องรับรู้เป้าหมายโดยทางจิตวิทยา และถือว่ารัฐต้องมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (Totalistic state) และปัจเจกบุคคลต้องอุทิศตนเองเพื่อรับใช้รัฐนั้น

5) ปฏิเสธมโนทัศน์ (Concept) ที่เท่าเทียมกัน

6) สนับสนุนลัทธิชาตินิยม (Nationalism) และหรือลัทธิชนชาติหรือเหยียดผิว (Racism) (Grigsby, 2012)

ทฤษฎีหรือลัทธิที่เป็นฐานระบอบฟาสซิสต์

ระบอบฟาสซิสต์ ได้มีการผสมผสานหลายทฤษฎีเข้ามาเป็นหลักการสำคัญของระบอบ เช่น

1) ทฤษฎีหรือลัทธิไร้เหตุผล (Irrationalism) หลักการข้อนี้ให้ความสำคัญกับชาติสังคมนิยม (National socialism)

2) ทฤษฎีลัทธิดารวินด้านสังคม (Social Darwinism) เป็นทฤษฎีที่ยืนยันว่าสิ่งมีชีวิตเพราะเกี่ยวกับ Species ผู้ใช้คำว่า Social Darwinism คือ Herbert Spencer ในหลักการของ Biology ซึ่งฟาสซิสต์และพวกชาตินิยมสังคม ได้ประยุกต์แนวคิดนี้ไปใส่ในสปีชีสมนุษย์เพื่อยืนยันชาติพันธุ์และเชื้อชาติที่สมบูรณ์

3) ทฤษฎีหรือลัทธิชาตินิยม (Nationalism) ตั้งอยู่บนฐานคิดเรื่องชาติ (nation) และเชื้อชาติ (ethnicity) อันเป็นที่มาของชาติสังคมนิยม (National socialism)

4) ทฤษฎีหรือลัทธิยกย่องเชิดชูรัฐ (Glorification of the state) เพราะมุสโสลินีถือว่ารัฐ (State) คือ ผู้ส่งต่อวัฒนธรรมและวิถุญาณของชาติที่เป็นอดีต ปัจจุบันและอนาคต รัฐคือสิ่งสมบูรณ์ (Absolute) รัฐเป็นตัวขับเคลื่อนอำนาจพร้อมประชาชน รัฐจึงต้องเข้มแข็ง ต้องมีอำนาจที่จำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมายของรัฐ ประชาชนเป็นเพียงสัญลักษณ์ และรัฐเป็นโครงสร้างที่ส่งผ่านไปถึงสัญลักษณ์นั้นอย่างรวดเร็ว

5) หลักภาวะผู้นำ (The leadership principle) ซึ่งคำว่า The leadership principle หรือ Fuhrer principl ในภาษาเยอรมัน ส่วนภาษาอิตาเลียน คือ Il Duce หมายถึง ผู้นำ (The leader) หลักการข้อนี้ สนับสนุนให้ผู้นำมีอำนาจสมบูรณ์ เป็นผู้นำที่มีบารมี (Charismatic leader) คำว่า Charismatic ก็มาจากคำว่า Kharisma ในภาษาเยอรมัน บารมีในทัศนะของฟาสซิสต์ เป็นสิ่งที่พระเจ้าประทานมาให้ จึงถือว่าพวกตนเป็นผู้ที่พระเจ้าเลือกสรรแล้ว

6) ลัทธิเหยียดผิว (Racism) คำนี้ใช้เพื่ออ้างถึงความเชื่อที่ว่าสังคมนิยม (National socialists) และฮิตเลอร์เชื่อว่าเขาเป็นชาติอารยัน นอร์ดิก ชาว (Aryan, Nordic, White) คนชาติเยอรมัน เป็นชนชาติที่เข้มแข็งที่สุด มีความเป็นอารยัน มีความเด่นด้านวัฒนธรรม มีมรดกทางวัฒนธรรมที่ดีที่สุดในโลกตะวันตก และจะมีวัฒนธรรมที่ดีกว่าในอนาคต เป็นต้น

7) ลัทธิคัดค้านคอมมิวนิสต์ (Anticommunism) (Sargent, 2009) หลักการนี้ เพราะฟาสซิสต์เป็นลัทธิและอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์กับลัทธิหรืออุดมการณ์คอมมิวนิสต์

ระบอบฟาสซิสต์ เป็นอุดมการณ์หรือระบอบการเมืองที่ยกย่องสนับสนุนชนชั้นนำ (Elite) ที่มีมโนทัศน์เกี่ยวกับเชื้อชาติ (Nationalism) และการเหยียดผิว (Racism) อย่างรุนแรง พรรคนาซี (Nazi) ของฮิตเลอร์ ก็เช่นกัน สนับสนุนเชื้อชาตินิยมและลัทธิเหยียดผิวดังกล่าว จึงก่อให้เกิดประโยชน์กับชนชั้นนำในเยอรมนี จนส่งผลให้มีการเกลียดกลุ่มชาติพันธุ์อื่น และกีดกันชาติพันธุ์อื่นออกจากการเป็นพลเมืองเยอรมัน (Grigsby, 2012) ตลอดจนฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว ไปร่วม 6 ล้านคนในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยฝีมือของพรรคนาซีของฮิตเลอร์ (Cheppensuk, 2014) ทั้งนี้เพราะฮิตเลอร์ถือตนว่าเป็นชนชั้นนำ (Elite) มีความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติ และกล่าวหาชาวยิว (อิสราเอล) ว่าเป็นคนมีคุณภาพต่ำกว่าตน (Inferior) (Grigsby, 2012) กล่าวได้ว่า แม้อิตเลอร์และพรรคนาซี จะถูกห้ามจัดตั้งพรรคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งในประเทศอิตาลีและเยอรมนี (Grigsby, 2012) แต่อุดมการณ์แบบฟาสซิสต์หรือ Reactionaries ยังคงอยู่ และมีการสืบสานอุดมการณ์ดังกล่าวต่อมา และเกิดเป็น

ฟาสซิสต์ใหม่ (Neo-fascists) จัดตั้งเป็นพรรคการเมืองทั้งในประเทศอิตาลี ฝรั่งเศส ซึ่งถือเป็นตัวแทนทางชนชาติ ทั้งพรรค National Front ในฝรั่งเศส พรรค Republikaner Party และพรรค National Democratic ในเยอรมัน พรรค Freedom ในออสเตรีย (Austria) (FPO) และพรรค National Party ในอังกฤษ เวลส์ และสกอตแลนด์ (Great Britain) เป็นต้น (Grigsby, 2012)

กล่าวได้ว่า อุดมการณ์ฟาสซิสต์ เป็นอุดมการณ์แบบเผด็จการเบ็ดเสร็จ จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิเสธเสรีนิยม (Liberals) อนุรักษนิยม (Conservative) และสังคมนิยม (Socialism) ฟาสซิสต์จัดวางอุดมการณ์ของตัวเองในฐานะเป็นตัวแทน (Alliance) ของกลุ่มคนชั้นสูงหรือชนชั้นนำ (Elite) ต่อสังคมใหม่ และเข้ามาเพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองที่มีอุดมการณ์ก่อนหน้านี้ (เสรีนิยม อนุรักษนิยมและสังคมนิยม) ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ (Grigsby, 2012)

อุดมการณ์ฟาสซิสต์ จึงจัดเป็นประเภทขวาสุดโต่งหรือสุดขอบ (Extreme right or far-right) เพราะทำการขัดขวาง คัดค้านกลุ่มบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของกลุ่มตนเองอย่างสุดกำลัง เช่นกรณีฆ่าชาวยิว ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งใช้วิธีอันพิสดาร เช่นการให้รมแก๊สพิษ จนมีการเรียกขานว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) และการกำจัดชาติพันธุ์ (Ethnic cleansing)

ฟาสซิสต์ (Fascism) เป็นปฏิปักษ์กับแนวคิดหรืออุดมการณ์เสรีภาพส่วนบุคคลและปฏิเสธความคิดเรื่องความเท่าเทียม (Equality) ฟาสซิสต์ตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่าประชาชนและกลุ่มสามารถแยกเป็นระดับด้อยคุณภาพและความเหนือกว่า กลุ่มและบุคคลพิเศษเป็นผู้มีคุณสมบัติเหนือกว่าบุคคลอื่น หลักการจึงเป็นระบบการปกครองโดยลำดับชั้น ระหว่างพวกเขา ขณะที่พวกลิเบอร์ลสังคมนิยม (Social Democracy) และคอมมิวนิสต์เห็นศักยภาพในทุกคนที่มีความแต่กำเนิดฟาสซิสต์ไม่คิดเช่นนั้น คำอุปมา อุปไมยของลัทธิฟาสซิสต์ ถือเป็นหนึ่งของสังคมว่าเป็นเพียงองค์ประกอบ ส่วนร่างกายเป็นลักษณะโดดเด่นและรัฐเป็นเช่นกับอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อชีวิตที่แสดงถึงความปรารถนาของชาติ รัฐเป็นอิสระและมีพลัง จะต้องอยู่ในฐานะสูงส่ง และประชาธิปไตยไม่มีความจำเป็นที่จะนิยามถึงเป็นสิ่งที่น่าขยะแขยง เช่นกับเสรีภาพและเสมอภาคก็เป็นสิ่งที่น่าปฏิเสธ ระบอบฟาสซิสต์ไม่อยู่ในโลกปัจจุบัน ถึงกระนั้นลัทธิฟาสซิสต์ ก็รู้จักกันดีจากระบบนาซี (Nazi) (O'neil, 2010)

อุดมการณ์ที่ปรากฏในสังคมนการเมืองไทย

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย เมื่อ พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย อุดมการณ์ทางการเมืองก็ขัดแย้งกันเรื่อยมา การปฏิวัติ รัฐประหารของกลุ่มทหารกับกลุ่มการเมือง (นักการเมือง) ก็ดำเนินมาตามลำดับ

โดยเริ่มจากการยึดอำนาจของคณะราษฎร ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 การต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันเองภายในคณะราษฎร การรัฐประหาร พ.ศ. 2476 โดยพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา และคณะกบฏบวรเดช ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2476 (Nakata, 2012)

กล่าวได้ว่า ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยมีทั้งขัดแย้งในระดับเล็ก ๆ คือ ปฏิวัติยึดอำนาจ ฝ่ายกุมอำนาจก็จบไป โดยไม่มีความสูญเสียชีวิตผู้คนมากมาย แต่บางครั้งก็เกิดความเสียหาย เช่นเหตุการณ์วันเสียงปืนแตก (7 สิงหาคม พ.ศ. 2508) ในสมัยนั้นความขัดแย้งถูกเรียกว่า ฝ่ายซ้าย (อุดมการณ์คอมมิวนิสต์) ฝ่ายขวา (อุดมการณ์อนุรักษนิยม) (Baker & Pongpajit, 2014) แต่ในภาพรวมใหญ่ การต่อสู้ครั้งนั้นเป็นการต่อสู้ระหว่างอุดมการณ์เสรีนิยมกับอนุรักษนิยม ซึ่งฝ่าย

อนุรักษ์นิยม สามารถยึดกุมอำนาจทางการเมืองได้มากกว่า มีความได้เปรียบทางการเมืองและการทหารการกวาดล้าง เช่นฆ่า นิสิต นักศึกษาประชาชนในแต่ละครั้ง เช่นเหตุการณ์วันมหาวิปโยค (14 ตุลาคม พ.ศ. 2516) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ (พฤษภาคม พ.ศ. 2535) พฤษภาคม พ.ศ. 2553 เหตุการณ์นองเลือดที่ราชประสงค์ และวัดปทุมวนาราม 99 ศพ (Baker & Pongpaijit, 2014) เป็นต้น ล้วนเกิดเพราะอุดมการณ์ 2 ฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กัน

การทำรัฐประหาร (ยึดอำนาจรัฐบาล) ทุกครั้งก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินและอิสรภาพของบุคคลเป็นจำนวนมาก ดังเช่นเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 เป็นต้นมา แม้จะถือเป็นยุคที่อุดมการณ์สังคมนิยมเฟื่องฟู (Yimprasert, 2008) ความขัดแย้งทางการเมืองหรือการทำรัฐประหารทุกครั้ง สามารถกล่าวได้ว่าเป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างอุดมการณ์เสรีนิยม และอนุรักษ์นิยม แต่อุดมการณ์ที่มีพลังมากคืออุดมการณ์อนุรักษ์นิยม ซึ่งมีการผสมผสานเอาอุดมการณ์ชาตินิยม เช่นฟาสซิสต์ เข้ามาด้วย เช่นเหตุการณ์ปลายปี 2517 มีการจัดตั้งพวกขวาจัด ฝ่ายทหาร เพื่อล้มล้างฝ่ายซ้ายที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ให้สิ้นซาก หรือการสร้างวาทกรรมว่า ฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาปของพระกิตติคุณ โธมัส แห่งจิตภาวันวิทยาลัย บางละมุง จังหวัดชลบุรี (Baker & Pongpaijit, 2014) หรือการรณรงค์ของพรรคชาติไทยในการเลือกตั้งเดือนเมษายน พ.ศ.2519 ภายใต้อำนาจ ขวาพิฆาตซ้าย ทำให้มีคนตายในวันเลือกตั้ง 30 คน สำนักงานพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายถูกปิด เปิด ถูกเผา เป็นต้น (Baker & Pongpaijit, 2014) คำว่าขวาพิฆาตซ้ายหมายถึงอุดมการณ์อนุรักษ์นิยม เช่นฆ่าฝ่ายซ้ายคืออุดมการณ์เสรีนิยมหรือคอมมิวนิสต์ ส่งผลให้นิสิต นักศึกษา ประชาชนจำนวนมากถูกฆ่า

การต่อสู้ทางอุดมการณ์การเมืองช่วง 14- 16 ตุลาคม พ.ศ. 2516 จบลงในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นการต่อสู้ในอุดมการณ์แบบขวาพิฆาตซ้าย (Bamrungsuk, 2009) ในสองเหตุการณ์ ตั้งแต่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ส่งผลให้นิสิต นักศึกษาประชาชนจำนวนมากถูกฆ่าตาย บางส่วนรอดหนีเข้าป่าในแถบจังหวัดเพชรบูรณ์ เลย พิษณุโลก เป็นต้น เหตุการณ์ครั้งนั้น เรียกว่าวันมหาวิปโยค ส่วนเหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ปิดล้อมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และฆ่านิสิตนักศึกษาที่ชุมนุมเรียกร้องในมหาวิทยาลัย ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากเช่นกัน ทั้ง 2 เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นจากการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองแบบขวาพิฆาตซ้าย ซึ่งจัดเข้าในฝ่ายอุดมการณ์ชาตินิยม หรือที่เรียกว่าปฏิกริยา (Reactionaries) หรือหัวคิดด้านความก้าวหน้า เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้ ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต้องลาออกจากตำแหน่งและลี้ภัยทางการเมืองในต่างประเทศ จนกระทั่งสิ้นชีวิตที่ต่างประเทศ

หลังจากเหตุการณ์ 2 ครั้งใหญ่นั้น มีความขัดแย้งเรื่อยมา จนกระทั่งมีการทำรัฐประหารรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 นำโดยพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ในนามคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เข้ายึดอำนาจและแต่งตั้งให้นายอานันท์ ปันยารชุน เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีภายหลังรัฐประหาร และมีความพยายามเพื่อผลักดันให้พลเอก สุจินดา คราประยูร ผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการทหารสูงสุดในเวลานั้น เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังการเลือกตั้งใหม่ เพื่อสืบทอดอำนาจของคณะรัฐประหาร โดยมีพรรคการเมืองที่สนับสนุนและถูกเรียกว่าพรรคมาร คือพรรคที่สนับสนุนพลเอกสุจินดา คราประยูร ประกอบด้วยพรรคการเมือง 5 พรรค ได้แก่พรรคสามัคคีธรรม มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 79 คน (79

เสียง) พรรคชาติไทย (74 เสียง) พรรคกิจสังคม (31 เสียง) พรรคประชากรไทย (7 เสียง) พรรค
 ราษฎร (4 เสียง) ส่วน**พรรคเทพ** ประกอบด้วย 4 พรรคการเมืองคือ พรรคความหวังใหม่ มี
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 72 คน (72เสียง) พรรคประชาธิปัตย์ (44 เสียง) พรรคพลังธรรม (41
 เสียง) พรรคเอกภาพ (6 เสียง) ไม่สนับสนุนการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะไม่ได้มาจากการ
 เลือกตั้ง และเคยประกาศต่อสาธารณะमतตลอดว่าจะไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่พลเอก สุจินดา
 คราประยูร ดึงดันเป็นนายกรัฐมนตรี จึงมีการชุมนุมประท้วงของประชาชนทั่วไปจนกระทั่งเกิด
 เหตุการณ์นองเลือดหรือ**พฤษภาทมิฬ** ระหว่างวันที่ 17 - 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 จนกระทั่ง
 นายกรัฐมนตรี จำต้องลาออก

ความขัดแย้งทางการเมืองไทยดูเหมือนจะหมดสิ้นไป แต่หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน
 พ.ศ. 2549 เกิดกลุ่มขวาใหม่ โดยการสร้างอุดมการณ์ต่อต้านการเมือง (Ideology of Anti-politics)
 ต่อต้านนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งว่าเอาแต่ประโยชน์ส่วนตัว คอร์รัปชัน ไร้ประสิทธิภาพ ไร้
 ความรู้ในการบริหารประเทศ และจะนำประเทศไปสู่การล่มสลาย กลุ่มขวานี้ อิงแอบอยู่กับ
 ชาตินิยม จารีตนิยม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์แบบขวาสุดโต่ง ปรากฏการณ์เช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น
 อุดมการณ์แบบขวาว่านิยม ซึ่งใช้กลไกสำคัญ 2 ด้าน ได้แก่ ขยายบทบาททางการเมืองของสถาบัน
 ตุลาการ หรือที่เรียกว่าตุลาการภิวัตน์ ใช้การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลผ่านกระบวนการทางกฎหมาย และ
 การขยายบทบาททางการเมืองของสถาบันทหาร (Bamrungsuk, 2009)

ขวาคารีตนิยมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยม มีการผสมผสานด้วยชาตินิยม
 และทหารนิยม (Bamrungsuk, 2009) กล่าวได้ว่าแนวคิดชาตินิยม (Nationalism) ขวานิยม
 ชาตินิยม จารีตนิยมและอิงแอบกับสถาบันทหาร สะท้อนและสอดคล้องกับแนวคิดของฟาสซิสต์
 (Fascism) และนีโอฟาสซิสต์ (Neo-fascism) ทั้งกรณีการฆ่าชาวยิว การเช่นฆ่าคนผิวดำและผิวงา
 ที่สนับสนุนคนผิวดำของอเมริกาในอดีต สอดคล้องกับเหตุการณ์ในไทยตั้งแต่สมัย 14 ตุลาคม พ.ศ.
 2516 สมัย 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ในการมองคนไทยที่มาจากภูมิภาคอื่นว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ฝึกฝ
 คอมมิวนิสต์ เป็นคนญวนที่แฝงตัวเข้ามาปลุกกระดมในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อบ่อนทำลาย
 ประเทศชาติ เป็นต้น

Bamrungsuk (2012) กล่าวว่า ปัจจุบันนี้ ระบอบการปกครองของไทยเป็นระบอบการ
 ปกครองแบบพันธุ์ทาง (hybrid regime) หรือการเมืองลูกผสม (hybrid politics) สำหรับชนชั้นนำ
 ผู้นำทหาร และกลุ่มอนุรักษ์นิยมไทยอย่างมาก เช่นกรณีรัฐประหารเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 แล้ว
 เปิดเผยโฉมพลังของการขับเคลื่อนของปีกขวาในเมืองไทย คำว่าปีกขวาในที่นี้ หมายถึงอุดมการณ์
 อนุรักษ์นิยม ซึ่งนอกจากมีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย องค์การพิทักษ์สยาม ปัจจุบันก็
 จะเห็นถึงกลุ่มขวาต่าง ๆ ที่เข้าไปร่วมในการเคลื่อนไหวอย่างหลากหลาย ได้แก่

- 1) กลุ่มทหาร ผู้นำทหารส่วนใหญ่มีแนวคิดทางการเมืองในแบบอนุรักษ์นิยม
- 2) กลุ่มชนชั้นสูง เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความคิดทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม
- 3) กลุ่มชนชั้นกลาง ซึ่งชนชั้นกลางในสังคมไทยเติบโตใหญ่ขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของระบบ
 เศรษฐกิจทุนนิยม

- 4) กลุ่มปัญญาชน ซึ่งกลุ่มนี้อาจจะรวบเอากลุ่มเอ็นจีโอ (NGO) (กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน)
 เพราะคนกลุ่มนี้มีอุดมการณ์แบบต่อต้านการเมือง (anti-politics) ที่ไม่ชอบการเมืองแบบเลือกตั้ง

เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องของการโกง ไม่ชอบนักการเมืองเพราะมองเห็นแต่เรื่องของการทุจริต ซื่อเสียดในการเลือกตั้ง และมักจะชอบผู้บริหารประเทศที่เป็นแบบคนกลาง โดยมองว่าคนกลางเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะไม่ใช่ตัวแทนจากพรรคการเมือง

5) กลุ่มข้าราชการ โดยเฉพาะในข้าราชการระดับสูงมักจะมีทัศนคติการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม กลุ่มข้าราชการเหล่านี้รวมถึงตุลาการ ที่เรียกกันในยุคนี้ว่า ตุลาการภิวัตน์

6) กลุ่มนักธุรกิจ เป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนหลักในทางการเงินให้แก่การเคลื่อนไหวของกลุ่มปีกขวาในการชุมนุม

7) กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย หมายถึงกลุ่มอดีตสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย หรือ บรรดา สหายเก่าก็เป็นองค์ประกอบอย่างสำคัญอีกส่วนหนึ่งในการเคลื่อนไหวของการเมืองปีกขวา

8) กลุ่มศาสนา เช่น กลุ่มสันติอโศก ซึ่งมาจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

9) กลุ่มวุฒิสมาชิก ซึ่งหลังจากการรัฐประหารและมีการแต่งตั้งวุฒิสมาชิกใหม่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีกลุ่มวุฒิสมาชิกที่มาจากแต่งตั้ง หรือที่เรียกกันว่ากลุ่ม 40 ส.ว. ซึ่งเป็นตัวแบบของพลังอนุรักษ์นิยม และ

10) พรรคการเมือง พลังการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองปีกขวาวจะขยายฐานมวลชนไม่ได้ หากปราศจากการสนับสนุนของพรรคการเมืองปีกขวา (Bamrungsuk, 2012)

กล่าวโดยสรุป การเมืองไทยมีแนวคิดและอุดมการณ์ค่อนข้างมาทางฟาสซิสต์ หรือพวกปฏิกริยา (Reactionaries) ที่พยายามขัดขวางความก้าวหน้าของฝ่ายลิเบอรัล (Liberal) อย่างสุดกำลังในการที่จะอนุรักษ์สภาพเดิมทางการเมืองไว้ให้ได้มากที่สุด แม้จะต้องเช่นฆ่าฝ่ายตรงข้ามมากเท่าไรก็ตาม ในอดีตยังไม่พบว่าฝ่ายลิเบอรัลเป็นฝ่ายเช่นฆ่าฝ่ายขวา เช่นฝ่ายอนุรักษ์นิยมหรือฝ่ายปฏิกริยา (Reactionaries) ในทางตรงกันข้าม ฝ่ายปฏิกริยา (Reactionaries) เองกลับเป็นฝ่ายเช่นฆ่าเสียมากกว่า เช่นในการเมืองไทยบางครั้งอาจมีการประกาศว่าฆ่าคนสัก 5 หมื่นเพื่อให้ประเทศชาติอยู่รอด การฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาป (ฆ่าอุดมการณ์ซ้าย) เป็นต้น หรือกล่าวหาฝ่ายลิเบอรัล (ฝ่ายซ้าย) ว่าเป็นพวกเผาบ้าน เผาเมือง ดังกรณีสลายการชุมนุมทางการเมืองที่ถนนราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้น แนวคิดหรืออุดมการณ์เช่นนี้ล้วนอิงอยู่กับทฤษฎีชาตินิยม (Nationalism) และเหยียดผิว (Racism) ของอุดมการณ์ฟาสซิสต์ (Fascism)

การทำรัฐประหาร 2 ครั้งหลัง คือยุคของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ซึ่งยึดอำนาจการปกครองจาก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในชื่อคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) และแต่งตั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี และครั้งล่าสุดรัฐประหารรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะ และขึ้นมาดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยตนเอง จากวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถึง ปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) รัฐบาลประวิงเวลาดำเนินอำนาจให้กับประชาชน โดยเลื่อนการเลือกตั้งถึง 5 ครั้ง ดังนี้

เลื่อนครั้งแรก เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2558 พลเอกประยุทธ์ แกลงข่าวร่วมหลังการหารือกันระหว่างนายชินโซ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น กล่าวว่าไทยจะมีการ

เลือกตั้งในปลายปี 2558 หรือต้นปี 2559 โดยนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ นำทีมกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ จัดทำร่างรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) พิจารณาแต่แล้วเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2558 สปช. มีมติไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับบวรศักดิ์ด้วยมติ 135 ต่อ 105งดออกเสียง 7 จึงทำให้การเลือกตั้งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะรัฐธรรมนูญยังไม่แล้วเสร็จ

เดือนครั้งที่ 2 โดยพลเอกประยุทธ์ กล่าวกับนายบัน คิมูน เลขาธิการสหประชาชาติ ระหว่างการประชุมสหประชาชาติ ครั้งที่ 70 ที่นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 23 กันยายน ถึง 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 โดยคาดว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปภายในกลางปี 2560 ในเวลานั้นนายมีชัย ฤชุพันธุ์ รับหน้าที่นำทีมกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) เริ่มประชุมนัดแรก 6 ตุลาคม 2558 จัดทำร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนลงประชามติวันที่ 7 สิงหาคม 2559 แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับ มีชัยกำหนดไว้ในมาตรา 267 ว่า กรธ. จะต้องร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ 10 ฉบับให้เสร็จภายใน 8 เดือน นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ เป็นที่มาของสูตรโรดแมปเลือกตั้ง 6+4 และ 8+5 คือร่างรัฐธรรมนูญ 6 เดือน ทำประชามติ 4 เดือน จากนั้นร่างกฎหมายลูก 8 เดือน และอีก 5 เดือนสำหรับการเลือกตั้ง หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และรัฐบาล คาดการณ์ว่าการเลือกตั้งน่าจะเกิดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม ปี 2560 แต่ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

เดือนครั้งที่ 3 จากปลายปี 2560 สู่ปลายปี 2561 การเลือกตั้งก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในช่วงปลายปี 2560 เนื่องจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 ดังนั้นกระบวนการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ 10 ฉบับให้เสร็จภายใน 8 เดือนจึงเพิ่งเริ่มนับหนึ่งได้ ตามโรดแมปนี้ สถานิติบัญญัติแห่งชาติจะผ่านร่างกฎหมายลูกครบ 10 ฉบับภายในเดือนมกราคม 2561 และการเลือกตั้งจะเกิดขึ้นได้ในช่วงปลายปี 2561 ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

เดือนครั้งที่ 4 จากพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 โรดแมปการเลือกตั้งของ คสช. ที่ชัดเจนที่สุดปรากฏขึ้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2560 เมื่อพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. ประกาศกลางทำเนียบรัฐบาลว่าในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 จะประกาศวันเลือกตั้ง เดือนพฤศจิกายน 2561 จะให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไป โรดแมปนี้สอดคล้องกับกระบวนการจัดทำกฎหมายลูกทั้ง 10 ฉบับ และมีความเป็นไปได้อย่างมากที่สุด สำหรับการประกาศวันเลือกตั้งดังกล่าวมีขึ้นหลังจากพลเอกประยุทธ์ บินไปเยือนทำเนียบขาวเพื่อพบกับโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ

การเลื่อนเลือกตั้งยังมีต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ โดยมีกระแสข่าวว่าสถานิติบัญญัติแห่งชาติอาจลงมติคว่ำร่างกฎหมายลูกฉบับใดฉบับหนึ่ง และเป็นจริงดังข่าวลือ เมื่อคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. มีมติเสียงข้างมากให้ปรับแก้ในมาตรา 2 เกี่ยวกับการกำหนดวันบังคับใช้กฎหมายให้มีผลบังคับใช้หลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา 90 วัน

ขณะที่ประชุมสถานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2561 มีมติเห็นชอบกับกรรมาธิการเสียงข้างมากในการขยายเวลาบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้ง ส.ส. ออกไปอีก 90 วัน เพื่อให้ทุกฝ่ายทั้งพรรคการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเวลาเตรียมความพร้อมมากขึ้น โรดแมปการเลือกตั้งจึงต้องเลื่อนจากกำหนดการเดิมอีกครั้ง มากที่สุดคือ 3 เดือน จากเดือนพฤศจิกายน 2561 เป็นวันที่ 24 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 (Songsakul, 2019)

เดือนครั้งที่ 5 จากวันที่ 24 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 บางกระแสกล่าวว่าเพราะสาเหตุ 1) กกต. พิมพ์บัตรเลือกตั้งไม่ทัน 2) พรรคหน้าใหม่ใกล้ขีดรัฐบาล ขัดข้องทางการดู ไม่นพร้อม 3) ยัง

ไม่มีพระราชกฤษฎีกาเลือกตั้ง (<https://voicetv.co.th/read/Z14WBSH2s>) ล่าสุดได้มีพระราชกฤษฎีกาเล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๘ ก วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2562 ให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 (Ratchakitcha, 2019) กล่าวได้ว่าการเลื่อนเลือกตั้งครั้งแล้วครั้งเล่า คือการประวิงเวลาเพื่อการอยู่ในอำนาจต่อของกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม

ทั้งนี้ กล่าวได้ว่า อุดมการณ์ทางการเมืองแบบฟาสซิสต์ ดูเสมือนว่าสูญหายไป แต่ในความเป็นจริงยังคงดำรงอยู่ในสังคมไทยเพราะแนวคิดเรื่องชาตินิยม (Nationalism) และเหยียดผิว (Racism) ยังคงดำรงอยู่ เช่นกรณี กล่าวอ้างหรือแบ่งแยกภูมิภาค (ภาคเหนือ อีสาน) ยกเรื่องเสื้อเหลือง เสื้อแดง เสื้อหลากสี เสื้อสีฟ้า เรื่องความจงรักภักดี หรือไม่จงรักภักดีต่อสถาบัน เป็นต้น ขึ้นมากล่าวหา กล่าวอ้างให้พวกตนเองได้ประโยชน์ ฝ่ายตรงข้ามเสียประโยชน์ ก็ยังคงมีพลังอยู่ ดังเช่น Sargent (2009) กล่าวว่าในความเป็นจริง ขบวนการที่นำเสนออุดมการณ์ฟาสซิสต์ และชาติสังคมนิยม (National socialism) ยังคงมีอยู่ในหลาย ๆ ประเทศ รวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกา หากเป็นเช่นนั้น ประเทศไทยก็คงผนวกรวมเข้าด้วย เพราะประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นเสรีนิยม ยังมีอุดมการณ์ฟาสซิสต์และชาติสังคมนิยมปะปนอยู่ ประเทศไทยที่คนในชาติและต่างชาติก็ยอมรับว่ามีการปกครองผ่านอุดมการณ์อนุรักษนิยม จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงอุดมการณ์ฟาสซิสต์ ไม่พ้น

References

- Baker, C. & Pongpajit, P. (2014). **prawattisat Thai ruamsamai**. [A History of Thailand]. Bangkok : Matichon.
- Bamrung, S. (2016) . **kānmūāng rabōp phanthāng sōngphanhārōjyīsip'et 'udomkhati 'anuraksaniyom Thai patchuban** [Politics of the Regime, 1978, Modern Thai Conservative Ideology]. **Matichonweekly Vol. 2 - 8 September 2016**. Retrieved from <https://www.matichonweekly.com/in-depth/article%6103>.
- Bamrungsuk, S. (2009). **kānmūāng Thai sōngphanhārōjhāsipsōng** [Thai politics 2009]. **Security Studies Pamphlet Vol. 52**. Bangkok: Square Print'93 Printing House.
- Bamrungsuk, S. (2012). **sip phalang khwa nai kānmūāng Thai : nēorūām toṭān ratthabān hāng chāt** [10 Right Power in Thai Politics: Coalition Against National Government!]. **Matichonweekly Vol. 1 – 15 November 2012**. Retrieved from <http://www.matichon.co.th/news%detail.php?newsid>.
- Cheepensuk, K. (translated). (2014). **khwāmsamphan rawāng prathēt : khwāmru chabap phok phā** [International Relation: A very short Introduction]. Krung Thep...: samnakphim Openworlds.
- Grigsby, E. (2012). **Analyzing Political: An Introduction to Political Science**. Fifth Edition, United States of America. University of New Mexico.

- Mary, H. and Kogan, M. (2002). **Encyclopedia of government and politics**. Volume 1. London, New Fetter Lane.
- O'neil, P.H. (2010). **Essentials of Comparative Politics**. third Edition. New York London. W. W. Norton & Company, Inc.
- Kaewthep, K. & Hinwiman, S. (2010). **sāi thān hæng nak khit thritsadi sēthasāt kānmūang kap sūsān sukṣā** [Stream of Thinkers, Political Economy Theory and Communication Education]. Bangkok: Parbpim.
- Kaewthep, K. (2014). **‘udom kān læ konkai thāng ‘udom kān khōng rat** [Ideology and Ideological State Apparatuses]. Bangkok: Ruenkaew Printing.
- Nakata, T. (2012). **kānmūang Thai rabop thī mai mī sūt samretrūp nai kān kē panhā** [Thai Politics Systems that do not have a Ready-Made Formula for Solving Problems]. Bangkok: Panyachon.
- Ratchakitcha. (2019). Retrieved from <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF//A//T%0001.PDF>.
- Sargent, T.L. (2009). **Contemporary Political Ideologies: A Comparative Analysis**, Fourteenth Edition, Canada. Webcom.
- Sereera, S., Luksitanon, P. & Hiranyakiti, S. (1995). **sap kānbōrihān Management/ Administration** [Vocabulary in Management/Administration]. Bangkok: Visit Pattana Co., Ltd.
- Songsakul, P. (2019) **4 ปี คสช. ลุ่าน ลุ่aktang khrang čhak plāi pī sū Kumphāphan** [4 years Election Postponed 4 times from the end of 2015 to February 2019]. Retrieved from <https://thestandard.co/-years-election-postponed-4-times>.
- Vincent, A. (1995). **Modern Political Ideology**. Second Edition, Blackwell Publishing. United Kingdom.
- Wantana, S. (2001). **‘udomkān thāngkān mūangra samai** [The Contemporary Political Ideologies]. Bangkok: Master's Program Political Science, Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.
- Yimprasert, S. (2008). **sāi thān prawattisāt prachāthipatai Thai** [Stream of Thai democratic history]. Bangkok: P Press Co Ltd.